

Politisk behandling av:

Byrådssak 282/2021 - Strategi for universell utforming, revisjon av felles prinsipper for universell utforming i Oslo kommune

Sak	Utvalg	Møtedato
34/22	Finansutvalget	10.03.2022
55/22	Finansutvalget	07.04.2022
110/22	Bystyret	27.04.2022

Bystyrets vedtak:

1.

Strategi for universell utforming i Oslo kommune, slik det fremgår av denne sak, vedtas.

2.

Felles prinsipper for universell utforming i Oslo kommune (Bystyresak 158/14), oppheves.

3.

Byrådet gis fullmakt til å revidere strategi for universell utforming i Oslo kommune ved behov.

Alle endringer i strategien som svekker de funksjonshemmedes rettigheter må vedtas konkret av bystyret i hvert enkelt tilfelle.

4.

Oslo kommunes arbeidet mot universell utforming skal være konkret og målbart, slik at arbeidet med universell utforming kan følges opp

- Kommunen skal utarbeide en sektorovergripende handlingsplan for universell utforming. Den skal være førende for sektorvise handlingsplaner
- handlingsplanene skal inneholde nødvendige mål og tiltak
- tiltakene skal behovsvurderes og kostnadsberegnes
- krav til handlingsplaner, tiltak og rapportering innen universell utforming skal innlemmes i tildelingsbrev, budsjett og årsberetninger

5.

Måloppnåelse skal årlig rapporteres opp mot det årstallet kommunen planlegger å ha sikret en universelt utformet by.

6.

Målet om at Oslo skal være universelt utformet skal settes til 2030, ikke 2035.

7.

Bystyret ber byrådet sørge for at alle virksomheter i Oslo kommune kartlegger status for universell utforming i sine bygg.

Bystyrets behandling:

FORSLAG:

Forslag fremsatt i finansutvalget:

Per-Trygve Hoff på vegne av H, Bjørn Revil på vegne av FP og Lars Petter Solås på vegne av F fremmet følgende alternative forslag:

Byrådet gis fullmakt til å revidere strategi for universell utforming i Oslo kommune ved behov.

Alle endringer i strategien som svekker de funksjonshemmedes rettigheter må vedtas konkret av bystyret i hvert enkelt tilfelle.

Per-Trygve Hoff på vegne av H, Bjørn Revil på vegne av FP og Lars Petter Solås på vegne av F fremmet følgende tilleggsforslag:

1.

Byrådet legger frem en strategi for hvordan funksjonshemmede som ikke kvalifiserer for HC kort men likevel benytter bil for å kunne leve normalt skal ha de samme rettigheter og muligheter som funksjonsfriske. Strategien legges frem innen utgangen av 2022.

4.

Målet om at Oslo skal være universelt utformet skal settes til 2030, ikke 2035.

Forslag fremsatt i bystyret:

Eivor Evenrud på vegne av R fremmet følgende alternative forslag til innstillingens punkt 1:

Bystyret ber byrådet om å øke ambisjonene og endre strategiens målsetting til at Oslo kommune skal være tilgjengelig innen 2025 og universelt utformet innen 2030, og vedtar strategien forøvrig.

Morten G. Edvardsen på vegne av Sp fremmet følgende tilleggsforslag:

Bystyret ber byrådet sørge for at alle virksomheter i Oslo kommune kartlegger status for universell utforming i sine bygg.

Votering:

Rs alternative forslag til innstillingen pkt 1 ble forkastet mot 13 stemmer (R, V, FP, Sp og KrF)

Finansutvalgets innstilling, punktene 1 og 2, ble enstemmig vedtatt.

Finansutvalgets innstilling, punkt 3 ble ikke tatt opp til votering.

H, FP og Fs alternative forslag ble vedtatt mot 28 stemmer (A, MDG, SV og Chaudhrys gruppe)

Finansutvalgets innstilling, punktene 4 og 5, ble enstemmig vedtatt.

H, FP og Fs tilleggsforslag, punkt 1, ble forkastet mot 23 stemmer (H, FP, F, Sp og KrF).

H, FP og Fs tilleggsforslag, punkt 4, ble vedtatt mot 27 stemmer (A, MDG og SV).

Sps tilleggsforslag ble vedtatt mot 28 stemmer (A, MDG, SV og Chaudhrys gruppe)

Finansutvalgets innstilling:

1.

Strategi for universell utforming i Oslo kommune, slik det fremgår av denne sak, vedtas.

2.

Felles prinsipper for universell utforming i Oslo kommune (Bystyresak 158/14), oppheves.

3.

Byrådet gis fullmakt til å revidere strategi for universell utforming i Oslo kommune ved behov.

4.

Oslo kommunes arbeidet mot universell utforming skal være konkret og målbart, slik at arbeidet med universell utforming kan følges opp

- Kommunen skal utarbeide en sektorovergripende handlingsplan for universell utforming. Den skal være førende for sektorvise handlingsplaner
- handlingsplanene skal inneholde nødvendige mål og tiltak
- tiltakene skal behovsvurderes og kostnadsberegnes

- krav til handlingsplaner, tiltak og rapportering innen universell utforming skal innlemmes i tildelingsbrev, budsjett og årsberetninger

5.

Måloppnåelse skal årlig rapporteres opp mot det årstallet kommunen planlegger å ha sikret en universelt utformet by.

Finansutvalgets behandling:

MERKNADER:

Utvalgets flertall, medlemmene fra A, MDG og SV, støtter strategien som er lagt fram av byrådet. Strategien er grundig utarbeidet og omfatter de viktigste fokusområdene som er nødvendige å jobbe med for at Oslo skal bli en universelt utformet by.

Disse medlemmer er fornøyd med at FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) legges til grunn i strategien. Disse medlemmer har merket seg at det tidligere borgerlige flertallet på Stortinget stemte mot å ta CRPD inn i norsk lov. Dette har heldigvis endret seg etter stortingsvalget, og den nye regjeringen har varslet at CRPD skal tas inn i norsk lov.

Disse medlemmer er glade for at strategien i all hovedsak er godt mottatt i offentligheten. Høringsrunden som var i utvalget viser også at den dekker de områdene som er nødvendige for å nå målet om en universelt utformet by.

Disse medlemmer viser videre til at hovedmålene og delmålene viser at det er et enormt bredt spekter av tiltak som skal til for å nå visjonen. Det trengs fysisk infrastruktur, digitale løsninger, tilrettelegging gjennom tiltak som standarder, hc-parkering og skilting, og varige driftstiltak som for eksempel høy standard på snømåking. Folk med funksjonshemming er en veldig differensiert gruppe, og det er ulike typer tiltak som skal til for å legge til rette for deres fulle deltakelse i samfunnet.

Utvalget mener arbeidet med universell utforming må ha en fremdrift som sikrer byens innbyggere like muligheter for å bruke byen og kommunens tjenester så raskt som mulig. Disse medlemmer mener derfor det er avgjørende at arbeidet for universell utforming er konkret og målbart, slik at ambisiøse planer for å nå nødvendige mål om universell utforming kan kontrolleres og følges opp.

Utvalgets mindretall, medlemmene fra H, FP og F, vil peke på at kommunen har hatt dette frem til nå, referer byrådssak 14/14, behandlet i bystyresak 158/18.06.14. Dokumentet «Felles prinsipper for universell utforming frem mot 2025» fastslo at

- kommunens virksomheter skal utarbeide sektorvise/virksomhetsspesifikke handlingsplaner for universell utforming, at
- handlingsplanene skal inneholde nødvendige mål og tiltak, at
- tiltakene skal behovsvurderes og kostnadsberegnes, og at

- krav til handlingsplaner, tiltak og rapportering innen universell utforming derfor skal innlemmes i tildelingsbrev, budsjett og årsberetninger.

Disse medlemmer kan ikke se at byrådet i saksfremlegget for ny strategi for universell utforming gir konkret informasjon om hvordan dette er gjennomført, eller hvilke konkrete fremskritt som er gjort siden dette ble vedtatt i 2014. Disse medlemmer merker seg videre at Norges Handikapforbund i sitt høringsinnspill påpeker at dagens "Fellesprinsipper for universell utforming" i for stor grad har blitt liggende i skuffen hos flere sentrale etater, at forbundet etterlyser en strategi for universell utforming som faktisk blir brukt og etterlevd, og at forbundet mener det er feil å utsette kravene i 10 år i forhold til opprinnelig visjon.

Disse medlemmer legger merke til at Norges Handikapforbund viser til at det som blir gjennomført er det man blir målt på. Hundre meter sykkelfelt vil derfor alltid trumfe tre HC-plasser nær en viktig destinasjon, så lenge etatene måles på antall meterbygde sykkelfelt og ikke på prinsippene for universell utforming. Disse medlemmer finner det alvorlig dersom innbyggeres mulighet til å delta i samfunnet hindres fordi arbeidet mot universell utforming ikke gjennomføres på en konkret og målbar måte.

Disse medlemmer har notert seg at FFO, Blindeforbundet og Norges Handikapforbund i møte med Finansutvalget var entydige i påpekingen av at prinsippene ikke må være vage og for generelle, da dette gir rom for feiltolkning, at Tek 17., CRPD og NS11001-1:2018 må være tilgjengelig for alle utbyggere, at retningslinjene ikke baseres kun på minimumskrav, men på behov, og at reell brukermedvirkning må være tett i hele byggeprosessen.

Det må være en prioritert sak at brukerorganisasjonene medtas på befaring i god tid FØR tiltakene overtas av kommunen, for å sikre at alle krav og vedtatte spesifikasjoner er gjennomført. Dette er en helt nødvendig kvalitetssikring. Manglende universell utforming blir ofte ikke oppdaget før det er for sent. Resultatet blir ofte dispensasjoner med de hindringene dette medfører for de mange med spesielle behov.

Disse medlemmene merker seg at kravene til HC-kort ikke er dekkende for manges behov, og ikke minst at antall plasser er for få. Disse medlemmer mener derfor at grunnlag for å søke HC-kort må utvides slik at de gis ut ifra den enkeltes reelle behov, ikke ut ifra f.eks. en tenkt mulighet for å kunne gå 100 m dersom det medfører så stor belastning at personen ikke orker den. Nye krav må utarbeides i samarbeid med de funksjonshemmedes organisasjoner, slik at de som trenger denne bistanden får den og antall parkeringsplasser økes. Det er også mange funksjonshemmede som i dag har spesielt tilpassete biler ut ifra den enkeltes behov. Mange av disse vil i år fremover fortsatt være drevet på fossilt brensel da Staten ikke har kommet med noe tilbud om utskiftning basert på forurensingsproblematikken. Det må derfor tas hensyn til dette i forhold til innføring av 0 utslippssoner, slik at eierne kan fortsette å ha tilgjengelighet over alt. Oslobygg KF er nylig etablert og den kartleggingen av universell utforming som tidligere Undervisningsbygg har gjort over alle skoler, bør nå gjennomføres for alle andre kommunale bygg slik at alle bygg der det overhodet er mulig blir ombygget til universelt tilgjengelige innen 2030. Disse medlemmer mener det er svært viktig at

gjennomføringen av universell utforming i kommunen også sikrer at informasjon om tjenester og tiltak faktisk er tilgjengelig for alle.

Disse medlemmer vil peke på at universelt utformede tjenester er viktig for flere enn innbyggere med funksjonshemninger. Eldre mennesker kan også ha problemer med å benytte smarttelefoner og forholde seg til informasjon som bare formidles digitalt. Fjerningen av billettautomater på Ruters stoppesteder har redusert muligheten til billettkjøp og fremkommelighet for store innbyggergrupper.

Disse medlemmer mener disse problemstillingene bør gjenspeiles bedre i strategien for universell utforming, gjennom konkrete og målbare krav. Tilbakemeldingen fra Norges Handikapforbund indikerer også at planene må følges opp på en bedre måte enn det som har vært gjort de siste syv årene.

Disse medlemmer er ikke enige i at målet om universell utforming kan skyves hele ti år frem i tid, men mener arbeidet må være i mål i 2030.

FORSLAG:

Per-Trygve Hoff på vegne av H, Bjørn Revil på vegne av FP og Lars Petter Solås på vegne av F fremmet følgende alternativt forslag til byrådets innstilling punkt 3:

1.

Byrådet gis fullmakt til å revidere strategi for universell utforming i Oslo kommune ved behov.

Alle endringer i strategien som svekker de funksjonshemmedes rettigheter må vedtas konkret av bystyret i hvert enkelt tilfelle.

Per-Trygve Hoff på vegne av H, Bjørn Revil på vegne av FP og Lars Petter Solås på vegne av F fremmet følgende tilleggsforslag:

1.

Byrådet legger frem en strategi for hvordan funksjonshemmede som ikke kvalifiserer for HC kort men likevel benytter bil for å kunne leve normalt skal ha de samme rettigheter og muligheter som funksjonsfriske. Strategien legges frem innen utgangen av 2022.

Per-Trygve Hoff på vegne av H, Andreas Halse på vegne av A, Arne Olav Haabeth på vegne av MDG, Arvid Ellingsen på vegne av SV, Bjørn Revil på vegne av FP og Lars Petter Solås på vegne av F fremmet følgende tilleggsforslag:

2.

Oslo kommunes arbeidet mot universell utforming skal være konkret og målbart, slik at arbeidet med universell utforming kan følges opp

- Kommunen skal utarbeide en sektorovergripende handlingsplan for universell utforming. Den skal være førende for sektorvise handlingsplaner
- handlingsplanene skal inneholde nødvendige mål og tiltak
- tiltakene skal behovsvurderes og kostnadsberegnes
- krav til handlingsplaner, tiltak og rapportering innen universell utforming skal innlemmes i tildelingsbrev, budsjett og årsberetninger

3.

Måloppnåelse skal årlig rapporteres opp mot det årstallet kommunen planlegger å ha sikret en universelt utformet by.

Per-Trygve Hoff på vegne av H, Bjørn Revil på vegne av FP og Lars Petter Solås på vegne av F) fremmet følgende tilleggsforslag:

4.

Målet om at Oslo skal være universelt utformet skal settes til 2030, ikke 2035.

Votering:

Byrådets innstilling, punkt 1 og 2, ble enstemmig tiltrådt.

Byrådets innstilling, punkt 3, ble tiltrådt mot 5 stemmer, H, FP og F, som stemte for eget alternative forslag.

H, FP og Fs tilleggsforslag, punkt 1, fikk 5 stemmer (H, FP og F).

Utvalgets tilleggsforslag, punktene 2 og 3, ble enstemmig tiltrådt.

H, FP og Fs tilleggsforslag, punkt 4, fikk 5 stemmer (H, FP og F).

Finansutvalgets behandling:

Møte med utvalget (deputasjon):

I utvalgsmøtet 10.03.2022 møtte representanter fra Blindeforbundet (Halvor Gaustadnes og Andrea Isaachsen Olvin), Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon FFO (Robin Grøndahl og Jørund Schwach) og Norges Handikapforbund (Magnhild Sørbotn) for å gi innspill til saken og svare på spørsmål fra utvalget.

Saken ble ikke ferdigbehandlet og ligger til fortsatt behandling i finansutvalget.

Byrådets innstilling:

1.
Strategi for universell utforming i Oslo kommune, slik det fremgår av denne sak, vedtas.
2.
Felles prinsipper for universell utforming i Oslo kommune (Bystyresak 158/14), oppheves.
3.
Byrådet gis fullmakt til å revidere strategi for universell utforming i Oslo kommune ved behov.

Sammendrag:

Felles prinsipper for universell utforming ble fremmet i byrådssak 14/14 og vedtatt i bystyret i sak 158/18.06.14. I denne saken fremmer Byrådet en strategi for universell utforming i Oslo kommune som erstatter byrådssak 14/14. I saken fremmer byrådet en føring om at Oslo kommune skal jobbe kontinuerlig og målrettet med universell utforming og tilgjengelighet for alle. Oslo kommunes visjon er å, innenfor bærekraftige perspektiver, arbeide kontinuerlig for universell utforming og tilgjengelighet innen 2035, slik at alle har muligheter for samfunnsdeltakelse og livsutfoldelse.

I dag opplever personer med funksjonsnedsettelse barrierer som fører til innskrenket frihet fordi samfunnet ikke er tilrettelagt for dem. Krav til universell utforming er forankret i FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), samt internasjonalt og norsk lovverk. Regelverket skal sikre at menneskerettighetene blir fulgt i norsk forvaltning. Byrådet legger CRPD til grunn for kommunens arbeid. Virksomhetene skal se til konvensjonen når ulike handlingsalternativer vurderes.

Strategi for universell utforming i Oslo kommune skal bidra til å oppfylle visjonen ved å angi og synliggjøre de mål som skal være førende for virksomhetene.

I strategi for universell utforming er det tre sektorområder med følgende sektorformål:

Transport og samferdsel: Alle skal kunne komme seg til og fra steder i Oslo uten spesielle tilrettelegginger.

Planlegging for bygg, anlegg og uteområder: Alle skal kunne benytte kommunens bygg, anlegg og utearealer uten spesielle tilrettelegginger.

Tjenester, informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT): Alle Oslo kommunes tjenester skal være tilgjengelig for alle.

Oslo kommune legger CRPDs definisjon av universell utforming til grunn for arbeidet. I CRPDs artikkel 2 er universell utforming definert slik:

Med «universell utforming» menes utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. «Universell utforming» skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det.

Parallelt med fremleggingen av strategi for universell utforming arbeider byrådet med å ferdigstille en sektorovergripende handlingsplan. I utarbeidelsen av handlingsplanen er det mottatt høringsinnspill fra de sentrale brukerrådene. Etter at Bystyret har behandlet og fattet vedtak om Strategi for universell utforming (denne byrådssak), vil byrådet ferdigstille og fatte vedtak om godkjenning av handlingsplanen, og orientere bystyrets organer på egnet måte. Høringsinnspillene fra brukerrådene vil følge handlingsplanen som vedlegg.

Det er byrådets ambisjon at målene om universell utforming skal nås ved å øke kompetansen om universell utforming i kommunen, at det etableres nettverkssamarbeid på tvers av sektorer, samt utvikles gode prosesser for brukermedvirkning i prosjektgjennomføringer. I alle nybygg- og større rehabiliteringsarbeid skal lov- og forskriftspålagte krav til universell utforming ivaretas. I eksisterende bygg, anlegg, parker, tjenester og IKT systemer skal handlingsplanen angi sektorovergripende- og sektorvise tiltak som skal sikre et kontinuerlig arbeid i virksomhetene mot målet om universell utforming og tilgjengelighet for alle. Universell utforming av samfunnsmessig infrastruktur og tjenester er en forutsetning for at alle skal kunne delta i samfunnslivet på en mest mulig likeverdig måte.

Byrådet vil etablere søknadsbaserte tilskuddsordninger som bidrar til bærekraftig finansiering og et kontinuerlig arbeid for universell utforming i virksomhetene. Handlingsplanen skal tjene som kommunens felles verktøykasse for arbeid med universell utforming, ved å initiere tiltak, synliggjøre ressursbehov i budsjettprosesser, og som grunnlag for rapportering av status.

Vedlegg:

Byrådssak 282 av 16.12.2021 - Strategi for universell utforming, revisjon av felles prinsipper for universell utforming i Oslo kommune
282 1. Vedlegg sammenstilling av høringsuttalelser

Nye vedlegg:

Innspill til møte i finansutvalget 10.03.2022 - Strategi for universell utforming - fra

